

1. ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΕΣ ΣΕ ΛΑΘΟΣ ΧΡΟΝΟ ΚΑΙ ΠΛΑΙΣΙΟ

Μέσο: ΤΟ ΒΗΜΑ ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

Ημ. Έκδοσης: . . . 02/06/2024 Ημ. Αποδελτίωσης: . . . 02/06/2024

Σελίδα: 23

Innews ΑΕ - Αποδελτίωση Τύπου - <http://www.innews.gr>



ΓΝΩΜΗ

του Παναγιώτη Τσάκωνα



Πρωτοβουλίες σε λάθος χρόνο και πλαίσιο

Στο ταξίδι του έλληνα πρωθυπουργού στην Αγκυρα, ο τούρκος πρόεδρος εξέφρασε «τις επιφυλάξεις του» για την απόφαση της Ελλάδας να ανακοινώσει τη δημιουργία θαλάσσιου πάρκου στο Αιγαίο. Σύμφωνα με μάλιστα με πρόσφατες δηλώσεις τούρκου αξιωματούχου στην αγγλόφωνη έκδοση της «Sabah», το υπουργείο Μεταφορών και Υποδομών της Τουρκίας σχεδιάζει να χαρτογραφήσει τα δικά του θαλάσσια πάρκα στην περιοχή. Θα έχει ενδιαφέρον να γίνουμε μάρτυρες εκτροχιασμού της ελληνοτουρκικής προσέγγισης για ένα ζήτημα που αφορά την προστασία του κοινού θαλάσσιου περιβάλλοντος στο Αιγαίο.

Το πρόβλημα δεν είναι βεβαίως ότι οι δύο χώρες αδυνατούν να αναγνωρίσουν τη σοβαρότητα της συνεχώς επιδεινούμενης επιβάρυνσης της θάλασσας του Αιγαίου – αλλά και της Ανατολικής Μεσογείου – από τις συνέπειες της κλιματικής κρίσης. Δεν είναι ούτε και η αυτονόητη ανάγκη να συνεργαστούν όταν η «κοινή απειλή», δηλαδή οι όλο και δραματικότερες συνέπειες της κλιματικής κρίσης, ενισχύεται ή/και γιγαντώνεται ώστε να αντιμετωπισούν από κοινού, και γι' αυτό αποτελεσματικότερα, τις περιβαλλοντικές προκλήσεις που δεν αφορούν μόνο την προστασία εμβληματικών ή/και ευάλωτων ειδών της θαλάσσιας πανίδας στο Αιγαίο αλλά και τους κινδύνους από τη μετατροπή της Ανατολικής Μεσογείου σε ένα από τα σημαντικότερα hotspots της κλιματικής κρίσης. Το πραγματικό πρόβλημα αφορά την αδυναμία και των δύο χωρών να δουν τις ήδη αναπτυσσόμενες και κυρίως τις επερχόμενες οδυνηρές συνέπειες της κλιματικής κρίσης ως ευκαιρία αξιοποίησης συγκεκριμένων πτυχών του εξελισσόμενου ελληνοτουρκικού διαλόγου, κυρίως μέσω της από κοινού ανάληψης πρωτοβουλιών για την προστασία του περιβάλλοντος στο Αιγαίο στο πλαίσιο της ήδη συμφωνημένης και δρομολογημένης προώθησης των ζητημάτων «χαμηλής διπλωματίας».

Ωστόσο όσα ο κοινός νους υποδεικνύει ως «αυτονόητα» μπορεί εύκολα να καταστήσει αδύνατα ή ακόμα και αδιανόητα η έλλειψη εμπιστοσύνης μεταξύ κρατών που βρίσκονται σε μακρόχρονη αντιπαράθεση, πολύ περισσότερο όταν αυτή η έλλειψη εμπιστοσύνης «εμπλουτίζεται» από την αναθεωρητική διάθεση και τις ηγεμονικές φιλοδοξίες του ενός εκ των δύο. Μέσα σε ένα τέτοιο περιβάλλον και με δεδομένη τη συνεχιζόμενη αυθαιρετική και κατά παράβαση των διεθνών συνθηκών θέση της Τουρκίας για την ελληνική κυριαρχία βραχοπησίδων στο Αιγαίο, η ελληνική πρωτοβουλία δημιουργίας θαλάσσιου πάρκου ήταν εξαιρετικά δύσκολο να καρποφορήσει. Εάν μάλιστα το υπό δημιουργία θαλάσσιο πάρκο δεν αφορά μόνο περιοχή εντός της ελληνικής κυριαρχίας αλλά και μη οριοθετημένη περιοχή εκτός της ελληνικής αιγιαλίδας ζώνης (διεθνή ύδατα), όπως υπονοεί η σχετική αναφορά στη θαλάσσια περιοχή μεταξύ Μήλου και Νιούρου, τότε δεν εκπλήσσει – ούτε αξιολογείται ως απολύτως ανεδαφική, ιδιαίτερα από τη διεθνή κοινότητα – η τουρκική «ερμηνεία» της ελληνικής πρωτοβουλίας ως μιας «μονομερούς κίνησης που σκοπεύει να μετατρέψει την περιοχή του θαλάσσιου πάρκου – μέσω της ρύθμισης της χρήσης των πόρων του – σε ελληνική επικράτεια και σταδιακά το Αιγαίο σε “ελληνική λίμνη”».

Οι πιθανότερες επιτυχίες των οποίων ελληνικών πρωτοβουλιών απέναντι στην Τουρκία, ειδικά όσον αφορά ζέοντα κοινά περιβαλλοντικά ζητήματα, αυξάνονται όταν αναπτύσσονται στον σωστό χρόνο και κυρίως στο σωστό πλαίσιο, δηλαδή εκτός της αμιγώς διμερούς σχέσης. Ένα τέτοιο πλαίσιο προσέφερε η ΕΕ μέσω της Ευρωπαϊκής Οδηγίας 2014/89 για τον θαλάσσιο χωροταξικό σχεδιασμό, κεντρικός στόχος του οποίου είναι «η βιώσιμη ανάπτυξη των θαλάσσιων περιοχών και η βιώσιμη χρήση των θαλάσσιων πόρων». Αντί του «ευρωπαϊκού πλαισίου», μέσω της εφαρμογής της Ευρωπαϊκής Οδηγίας, η Ελλάδα προτίμησε το διμερές πλαίσιο, εισπράττοντας ταυτόχρονα και την παραπομπή στο Δικαστήριο της ΕΕ. «Στερνή μου γνώση να σε είχα πρώτα»;

Ο κ. Παναγιώτης Τσάκωνας είναι καθηγητής Διεθνών Σχέσεων στο ΕΚΠΑ και επικεφαλής του προγράμματος εξωτερικής πολιτικής και ασφάλειας στο [ELIAMEP](http://www.eliamep.gr).